Zbornik sudske prakse

PRESUDA OPĆEG SUDA (drugo vijeće)

24. rujna 2019.*

„Žig Europske unije – Postupak za proglašavanje žiga ništavim – Verbalni žig Europske unije Crédit Mutuel – Apsolutni razlozi za odbijanje – Opisni karakter – Nepostojanje razlikovnog karaktera – Razlikovni karakter stečen uporabom – Protutužba – Članak 7. stavak 1. točke (b) i (c) i članak 7. stavak 3. Uredbe (EU) 2017/1001 – Članak 59. stavak 1. točka (a) i članak 59. stavak 2. Uredbe 2017/1001”

U predmetu T-13/18,

Crédit Mutuel Arkéa, sa sjedištem u Relecq Kerhuonu (Francuska), koji zastupaju A. Casalonga, L. Codevelle i C. Bercial Arias, odvjetnici,

tužitelj,

protiv

Ureda Europske unije za intelektualno vlasništvo (EUIPO), koji zastupa D. Hanf, u svojstvu agenta,

tuženika,

uzimajući u obzir da je druga stranka u postupku pred žalbenim vijećem EUIPO-a, intervenijent pred Općim sudom,

Confédération nationale du Crédit mutuel, sa sjedištem u Parizu (Francuska), koji zastupaju B. Moreau-Margotin i M. Merli, odvjetnici,

povodom tužbe podnesene protiv odluke petog žalbenog vijeća EUIPO-a od 8. studenoga 2017. (predmet R 1724/2016-5), koja se odnosi na postupak za proglašavanje žiga ništavim između društava Crédit Mutuel Arkéa i Confédération nationale du Crédit mutuel,

OPĆI SUD (drugo vijeće),

u sastavu: M. Prek, predsjednik, E. Buttigieg (izvjestitelj) i B. Berke, suci,

tajnik: J. Palacio González, glavni administrator,

uzimajući u obzir tužbu podnesenu tajništvu Općeg suda 15. siječnja 2018.,

uzimajući u obzir EUIPO-ov odgovor na tužbu podnesen tajništvu Općeg suda 29. ožujka 2018.,

uzimajući u obzir intervenijentov odgovor na tužbu podnesen tajništvu Općeg suda 29. ožujka 2018.,

* Jezik postupka: francuski

uzimajući u obzir intervenijentovu protutužbu podnesenu tajništvu Općeg suda 29. ožujka 2018.,

uzimajući u obzir tužiteljev odgovor na protutužbu podnesen tajništvu Općeg suda 2. kolovoza 2018.,

uzimajući u obzir EUIPO-ov odgovor na protutužbu podnesen tajništvu Općeg suda 29. svibnja 2018.,

uzimajući u obzir pisana pitanja Općeg suda postavljena strankama i njihove odgovore na ta pitanja podnesene tajništvu Općeg suda 1. i 4. veljače 2019.,

nakon rasprave održane 26. veljače 2019.,

donosi sljedeću

Presudu

Okolnosti spora

1 Tužitelj, Crédit Mutuel Arkéa, je zadružna i uzajamna banka.

2 Dio je grupe Crédit Mutuel, uzajamne bankovne cjeline koja je organizirana na tri teritorijalne razine (lokalnoj, regionalnoj i državnoj) (u daljnjem tekstu: grupa Crédit Mutuel). Svaka lokalna kreditna unija mora pristupiti regionalnom savezu i svaki savez mora pristupiti intervenijentu, Confédération nationale du Crédit mutuel (u daljnjem tekstu: CNCM), koji je središnje tijelo mreže u skladu s člancima L.512-55 i L.512-56 francuskog code monétaire et financier (Monetarni i financijski zakonik, u daljnjem tekstu: CMF). Banke koje su dio grupe Crédit Mutuel uglavnom su strukturirane oko dviju samostalnih i konkurentskih grupa, Crédit Mutuel Arkéa i CM11-CIC.

3 Intervenijent je 5. svibnja 2011. Uredu Europske unije za intelektualno vlasništvo (EUIPO) podnio prijavu za registraciju žiga Europske unije, na temelju Uredbe Vijeća (EZ) br. 207/2009 od 26. veljače 2009. o žigu Zajednice (SL 2009., L 78, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 17., svezak 1., str. 226.), kako je izmijenjena (zamijenjena Uredbom (EU) 2017/1001 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. lipnja 2017. o žigu Europske unije (SL 2017., L 154, str. 1.)).

4 Žig za koji je zatražena registracija verbalni je znak Crédit Mutuel.

5 Proizvodi i usluge za koje je zatražena registracija osobito su obuhvaćeni razredima 9., 16., 35., 36., 38., 42. i 45. u smislu Nicanskog sporazuma o međunarodnoj klasifikaciji proizvoda i usluga radi registracije žigova od 15. lipnja 1957., kako je revidiran i izmijenjen.

6 Znak Crédit Mutuel registriran je kao pojedinačni žig Europske unije 20. listopada 2011. pod brojem 9943135, osobito za proizvode i usluge navedene u točki 5. ove presude.

7 Tužitelj je 26. veljače 2015. podnio zahtjev za proglašavanje osporavanog žiga ništavim za sve proizvode i usluge za koje je bio registriran, osobito na temelju članka 52. stavka 1. točke (a) Uredbe br. 207/2009 (koji je postao članak 59. stavak 1. točka (a) Uredbe 2017/1001), jer je taj žig registriran protivno članku 7. stavku 1. točkama (b) i (c) Uredbe br. 207/2009 (koji je postao članak 7. stavak 1. točke (b) i (c) Uredbe 2017/1001).

8 Odlukom od 11. kolovoza 2016. Odjel za poništaje odbio je zahtjev za proglašavanje žiga ništavim u cijelosti, pri čemu je smatrao, s jedne strane, da je osporavani žig opisan samo u odnosu na dio predmetnih proizvoda i usluga, ali da je u pogledu tih proizvoda i usluga uporabom stekao razlikovni karakter, i, s druge strane, da taj žig nije bio opisan u pogledu drugih proizvoda i usluga koju nisu obuhvaćeni bankarskim područjem.

9 Tužitelj je 20. rujna 2016. podnio žalbu EUIPO-u na temelju članaka 58. do 64. Uredbe br. 207/2009 (koji su postali članci 66. do 71. Uredbe 2017/1001) protiv odluke Odjela za poništaje jer je, s jedne strane, smatrao da osporavani žig nije opisan u odnosu na određene proizvode i usluge i jer je, s druge strane, zaključio da je osporavani žig uporabom stekao razlikovni karakter za proizvode i usluge u odnosu na koje se smatrao opisnim.

10 U svojim razmatranjima u odgovoru na žalbu od 16. veljače 2017., intervenijent je od žalbenog vijeća tražio da odbije žalbu i poništi odluku Odjela za poništaje u dijelu u kojem je smatrao da je osporavani žig opisan u odnosu na određene proizvode i usluge.

11 Peto žalbeno vijeće EUIPO-a odlukom od 8. studenoga 2017. (u daljnjem tekstu: pobijana odluka) odbilo je žalbu.

12 Kao prvo, smatralo je, kao i Odjel za poništaje, da relevantnu javnost čine, s jedne strane, šira javnost koja postupa s uobičajenom pažnjom i opreznošću i, kao drugo, stručnjaci, barem što se tiče tehničkih ili specijaliziranih proizvoda i usluga. K tomu, kada je riječ o određenim uslugama, kao što su financijske usluge ili usluge posredovanja u vezi s nekretninama koje, prema mišljenju žalbenog vijeća, mogu imati znatne financijske posljedice za njihove korisnike, smatralo je da je razina pažnje potrošača koji su dio šire javnosti visoka. Također je pojasnilo da je, ako je osporavani žig sastavljen od francuskih izraza, relevantni potrošač kojeg treba uzeti u obzir frankofoni potrošač.

13 Kao drugo, žalbeno vijeće smatralo je da izraz „crédit mutuel” (uzajamni kredit) upućuje na vrstu bankarske djelatnosti koju provode uzajamne banke, čije su djelatnosti „[bile] istovjetne onima takozvanih ‚klasičnih' banaka, iako [nisu imale] istu svrhu, odnosno ostvarivanje financijske dobiti”. Stoga je, prema mišljenju žalbenog vijeća, s obzirom na to da je osporavani žig upućivao na to da se proizvodi i usluge na koje se odnosi nalaze u okviru bankarskih djelatnosti, on bio opisan u pogledu njihove vrste, predmeta ili namjene.

14 Kao treće, ono je, posljedično, smatralo, pri čemu je iznijelo općenito obrazloženje po skupinama proizvoda i usluga, da je osporavani žig opisan, a ne razlikovan u pogledu sljedećih proizvoda i usluga (u daljnjem tekstu: proizvodi i usluge iz prve kategorije) jer ih obilježava dovoljno izravna i uska poveznica s bankarskim područjem:

– razred 9.: „Automatski uređaji koji se pokreću umetanjem bankovne kartice, bankomati; bankovne kartice; kartice s integriranim krugom i osobito pametne kartice, kartice s mikroprocesorom, magnetske kartice ili kartice s integriranim krugom koje sadržavaju kreditne jedinice”;

– razred 35.: „Savjeti, informacije ili obavještenja o poslovima; pomoć za industrijske ili trgovačke poduzetnike, slobodna zanimanja, umjetnike, lokalne zajednice, pojedince u vođenju njihovih poslova; stručna poslovna savjetovanja; analize, procjene, informacije i predviđanje gospodarske situacije, obavještenja o gospodarstvu, statistici i trgovini na financijskim, monetarnim i burzovnim tržištima dostupna osobito telematskim putem, informatičkim mrežama, internetom, intranetom i ekstranetom; usluge pretplate na sigurnu internetsku stranicu koja omogućuje pristup bankovnim informacijama, osobnim financijskim informacijama; upravljanje datotekama, bazama i računalnim bazama podataka, elektroničkim poslovnim imenicima u bankarskom, financijskom, monetarnom i burzovnom sektoru; administrativno upravljanje financijskim proizvodima, portfeljima vrijednosnih papira na burzi, administrativno upravljanje portfeljima kojima se upravlja diskrecijski; usluge revizije financijskih izvješća i izvoda računa”;

– razred 36.: „Financijski poslovi; monetarni poslovi; bankarstvo; kućno bankarstvo; upravljanje bankovnim računima; upravljanje portfeljem; usluge platežne kartice i usluge u vezi s debitnim karticama; burzovno posredovanje; financijsko vrednovanje (banke); fiskalne procjene i vještačenja; ubiranje dugova; faktoring; izdavanje putnih čekova i akreditiva; financijske, bankarske, monetarne i burzovne usluge dostupne na telefonskim mrežama, na računalnim komunikacijskim mrežama; zaprimanje, izvršenje i prijenos naloga za račun trećih osoba (izdavatelji i ulagatelji) na jednom ili više financijskih instrumenata; financijsko upravljanje portfeljima vrijednosnih papira; financijska analiza tržišta kamatnih stopa, deviznih tržišta i tržišta kapitala; usluge informiranja i savjetovanja u područjima bankarstva i financija; usluge informiranja i savjetovanja o ulaganjima i financijskim ulaganjima; usluge ulaganja i financijskih ulaganja; mjenjačnice, usluge povezane s depozitima, pohrana u sefove; upravljanje imovinom; pružanje zajmova; kreditni zakup; štednja; operacije i transakcije na financijskim tržištima; usluge prijenosa sredstava; usluge sigurnih plaćanja; izdavanje i upravljanje dionicama, obveznicama i UCITS-om; bankovne, financijske i monetarne informacije dostupne osobito telefonskim i telematskim putem, informatičkim mrežama, internetom, intranetom i ekstranetom”.

15 Međutim, smatralo je, kao i Odjel za poništaje, da je intervenijent u skladu s člankom 7. stavkom 3. Uredbe 2017/1001 podnio dokaz na temelju kojeg se može dokazati uporabom stečen razlikovni karakter osporavanog žiga za proizvode i usluge iz prve kategorije.

16 Kao četvrto, smatralo je da osporavani žig nije opisan i da je razlikovan u odnosu na sljedeće proizvode i usluge (u daljnjem tekstu: proizvodi i usluge iz druge kategorije) jer ih obilježava nedostatak dovoljno specifične, izravne, uske ili jasne veze s bankarskim područjem:

– razred 9.: „Automatski uređaji koji se pokreću umetanjem kovanice ili žetona; magnetski, digitalni i optički nosači podataka, CD-ROM-ovi, videodiskovi; programi, osobito programi za obradu informacija; on-line obavijesti”;

– razred 16.: „Tiskani materijali; knjige; periodični časopisi; časopisi; novine; papirnati letci, papirnate brošure, posteri, kalendari, naljepnice, promotivni materijali, obrasci; bilteni i ispisi pretplata”;

– razred 36.: „Osiguranja; posredovanje u vezi s nekretninama; fondovi za osiguranje; posredovanje u osiguranju: financijske procjene (osiguranja, nekretnine); upravljanje pokretnom i nepokretnom imovinom; financijsko sponzoriranje”;

– razred 38.: „Prijenos i širenje podataka; prijenos informacija dostupnih u bazama podataka i središnjim serverima računalnih ili telematskih baza podataka; prijenos informacija pristupnim kodom za baze podataka i središnje servere računalnih ili telematskih baza podataka”;

– razred 42.: „Usluge sigurnog preuzimanja podataka”;

– razred 45.: „Pravne usluge; usluge parničnih ureda; usluge sigurnosti za zaštitu imovine i osoba”.

Postupak i zahtjevi stranaka

17 Tužbom podnesenom tajništvu Općeg suda 15. siječnja 2018. tužitelj je podnio ovu tužbu.

18 Tužitelj od Općeg suda u biti zahtijeva da:

– djelomično poništi pobijanu odluku;

– odbije protutužbu;

– naloži EUIPO-u i intervenijentu snošenje troškova.

19 EUIPO od Općeg suda zahtijeva da:

– odbije tužbu;

– odbije protutužbu;

– naloži tužitelju i intervenijentu snošenje troškova.

20 Intervenijent od Općeg suda zahtijeva da:

– odbije tužbu;

– prihvati protutužbu i istakne da osporavani žig nije opisan te da je stoga valjan;

– naloži tužitelju snošenje troškova.

Pravo

Dopuštenost

Predmet tužbe

21 U odgovoru na pisano pitanje Općeg suda, i uzimajući u obzir EUIPO-ov argument o nedopuštenosti tužbe zato što se odnosi na proizvode „posteri, kalendari, naljepnice” obuhvaćene razredom 16., tužitelj je naveo da se njegova tužba ne odnosi na te proizvode. To valja uzeti u obzir.

22 Osim toga, što se tiče „bankarskih poslova” obuhvaćenih razredom 36., tužitelj u okviru tužbe tvrdi da osporavani žig treba proglasiti ništavim za te usluge jer je izraz „crédit mutuel” generički naziv, ali i naziv koji je u Francuskoj zakonit za vrstu bankarske usluge i da, prema tome, osporavani žig nema razlikovni karakter te je opisan barem u odnosu na navedene „bankarske poslove”.

23 EUIPO ističe da je takav prigovor nedopušten jer je, s obzirom na zaključak žalbenog vijeća naveden u točki 14. ove presude, tužitelj od Općeg suda želio dobiti potvrđujuću presudu.

24 U odgovoru na pisano pitanje Općeg suda tužitelj je naveo da u okviru ove tužbe ne osporava zaključak žalbenog vijeća u pogledu opisnog karaktera osporavanog žiga za proizvode i usluge iz prve kategorije, među kojima su „bankarski poslovi” uključeni u razred 16., nego samo zaključak prema kojem je taj žig za te proizvode i usluge uporabom stekao razlikovni karakter. To valja uzeti u obzir.

Predmet protutužbe

25 EUIPO napominje da svojom protutužbom intervenijent od Općeg suda zahtijeva da odluči da osporavani žig nije opisan u odnosu na proizvode i usluge iz prve kategorije te da je stoga valjan. Takav dio zahtjeva kojim intervenijent od Općeg suda želi dobiti deklaratornu presudu treba odbaciti kao nedopušten.

26 Protutužba je dopuštena samo ako je Opći sud spreman tumačiti intervenijentov zahtjev na način da se zapravo odnosi na izmjenu pobijane odluke kako bi se proglasilo odbijanje zahtjeva za proglašavanje ništavosti na temelju članka 7. stavka 1. točke (c) Uredbe 2017/1001 i u dijelu u kojem se odnosi na proizvode i usluge iz prve kategorije u odnosu na koje je žalbeno vijeće zaključilo da osporavani žig ima opisni karakter.

27 U svojem dopisu od 4. rujna 2018. kojim je zatražio održavanje rasprave intervenijent je naveo da se njegova tužba odnosi na izmjenu pobijane odluke u dijelu u kojem se ona temelji na pogrešnom rasuđivanju u pogledu svojstvenog opisnog karaktera osporavanog žiga.

28 U odgovoru na pitanje Općeg suda tužitelj i EUIPO na raspravi su naveli da ne ističu prigovore u pogledu tumačenja protutužbe kao da se odnosi na izmjenu pobijane odluke, što je zabilježeno u zapisniku s rasprave.

29 Valja istaknuti da takvim dijelom zahtjeva intervenijent nužno zahtijeva poništenje pobijane odluke, a ne samo njezinu izmjenu (vidjeti u tom smislu presudu od 27. veljače 2014., Advance Magazine Publishers/OHIM – Nanso Group (TEEN VOGUE), T-509/12, EU:T:2014:89, t. 16. i navedenu sudsku praksu), što uostalom proizlazi iz iznošenja argumenata iz jedinog protutužbenog razloga koji se u biti temelji na povredi članka 59. stavka 1. točke (a) Uredbe 2017/1001 u vezi s člankom 7. stavkom 1. točkom (c) te uredbe.

Dopuštenost određenih priloga tužbi

30 Na raspravi je EUIPO povukao svoje prigovore u pogledu dopuštenosti Priloga A.47 i A.49 tužbi, što je zabilježeno u zapisniku s rasprave.

Meritum

31 Tužitelj u prilog tužbi iznosi tri tužbena razloga. Prvi tužbeni razlog u biti se temelji na povredi članka 59. stavka 1. točke (a) Uredbe 2017/1001 u vezi s člankom 7. stavkom 1. točkom (c) te uredbe. Drugi i treći tužbeni razlog u biti se temelje na povredi članka 59. stavka 2. Uredbe 2017/1001 u vezi s člankom 7. stavkom 3. te uredbe.

32 U okviru protutužbe podnesene na temelju članka 182. Poslovnika Općeg suda intervenijent je istaknuo jedini tužbeni razlog, koji se u biti temelji na povredi članka 59. stavka 2. Uredbe 2017/1001 u vezi s člankom 7. stavkom 1. točkom (c) te uredbe.

33 Budući da svojim jedinim protutužbenim razlogom intervenijent osporava zaključak žalbenog vijeća prema kojem je osporavani žig opisan te stoga nije razlikovan u pogledu proizvoda i usluga iz prve kategorije, njega valja najprije ispitati. Zatim valja ispitati, kao drugo, prvi tužbeni razlog koji se temelji na povredi članka 59. stavka 2. Uredbe 2017/1001 u vezi s člankom 7. stavkom 1. točkom (c) te uredbe i, kao treće, drugi i treći tužbeni razlog zajedno s obzirom na to da se u biti temelje na povredi članka 59. stavka 2. Uredbe 2017/1001 u vezi s člankom 7. stavkom 3. te uredbe.

Jedini tužbeni razlog koji se u biti temelji na povredi članka 59. stavka 2. Uredbe 2017/1001 u vezi s člankom 7. stavkom 1. točkom (c) iste uredbe

34 Intervenijent u biti tvrdi da osporavani žig nije opisan te da je stoga razlikovan u pogledu proizvoda i usluga iz prve kategorije.

35 Kao prvo, osporava značenje koje za relevantnu javnost ima izraz „crédit mutuel” i koje je utvrdilo žalbeno vijeće.

36 U tom pogledu najprije tvrdi da izraz „crédit mutuel” nije definiran u rječniku *Larousse*, nego da se u njegovu navođenju u navedenom rječniku upućuje na organizaciju mreže Crédit Mutuel, u kojoj je intervenijent glavno tijelo.

37 K tomu, ti izrazi nisu generički naziv bankarskog proizvoda ili usluge s obzirom na to da ne označavaju određenu vrstu bankarske usluge, nego ih relevantna javnost prepoznaje kao razlikovni znak koji omogućuje da se za proizvode i usluge koje označava utvrdi da potječu od CNCM-a ili mreže Crédit Mutuel.

38 Kao drugo, smatra da okolnost da se navedeni izrazi navode u CMF-u ipak tim izrazima ne daje generički karakter za općenito označavanje uzajamnih banaka ili jedne od njihovih bankarskih djelatnosti jer odredbe CMF-a dokazuju, s jedne strane, da izraz „crédit mutuel” nije jasno definiran te se koristi samo u pogledu CNCM-a i mreže kreditnih unija i, s druge strane, da je taj izraz rezerviran za CNCM i njegove članove.

39 Kao treće, intervenijent ističe da povijesne teorije uzajamnosti nemaju utjecaj na percepciju relevantne javnosti o osporavanom žigu i da aluzija koju osporavani žig može imati na vrstu uzajamne organizacije s obzirom na proizvode i usluge na koje se odnosi protutužba nije ni izravna ni neposredna.

40 Tužitelj i EUIPO osporavaju intervenijentove argumente i traže da se odbije jedini protutužbeni zahtjev.

41 Kao što to proizlazi iz točaka 27. i 29. ove presude, intervenijent od Općeg suda traži da poništi i izmijeni pobijanu odluku s obzirom na to da se ona, prema njegovu mišljenju, odnosi na pogrešno rasuđivanje u pogledu svojstvenog opisnog karaktera osporavanog žiga.

42 U tom pogledu najprije valja podsjetiti na to da se, u skladu s člankom 59. stavkom 1. točkom (a) Uredbe 2017/1001, žig Europske unije proglašava ništavim na zahtjev podnesen EUIPO-u kad je taj žig registriran protivno odredbama članka 7. te uredbe.

43 U skladu s člankom 7. stavkom 1. točkom (c) Uredbe 2017/1001, neće se registrirati „žigovi koji se sastoje samo od oznaka ili podataka koji u trgovini mogu služiti za označivanje vrste, kakvoće, količine, namjene, vrijednosti, zemljopisnog podrijetla, ili vremena proizvodnje proizvoda ili pružanja usluge ili nekih drugih obilježja proizvoda ili usluga”.

44 U skladu s ustaljenom sudskom praksom, člankom 7. stavkom 1. točkom (c) Uredbe 2017/1001 želi se ostvariti cilj od općeg interesa, koji podrazumijeva da svi mogu slobodno upotrebljavati znakove ili deskriptivne oznake obilježja proizvoda ili usluga za koje se traži registracija. Ta odredba stoga sprečava da takvi znakovi ili oznake zbog svoje registracije kao žiga budu rezervirani samo za jednog poduzetnika (vidjeti u tom smislu presudu od 23. listopada 2003., OHIM/Wrigley, C-191/01 P, EU:C:2003:579, t. 31. i navedenu sudsku praksu).

45 Nadalje, za znakove ili podatke, koji u trgovini mogu služiti za označavanje obilježja proizvoda ili usluge za koje je zatražena registracija, smatra se da, na temelju članka 7. stavka 1. točke (c) Uredbe 2017/1001, ne mogu izvršavati glavnu funkciju žiga, odnosno utvrđivanje komercijalnog podrijetla proizvoda ili usluge kako bi se potrošaču koji kupuje proizvod ili uslugu koja je označena žigom omogućilo da pri kasnijoj kupnji učini isti izbor, ako se iskustvo pokazalo pozitivnim, ili drugi izbor, ako se ono pokazalo negativnim (vidjeti presudu od 12. lipnja 2007., MacLean-Fogg/OHIM (LOKTHREAD), T-339/05, neobjavljeno, EU:T:2007:172, t. 28. i navedenu sudsku praksu).

46 Iz toga proizlazi da je potrebno, kako bi znak bio obuhvaćen zabranom iz odredbe navedene u točki 43. ove presude, da s predmetnim proizvodima ili uslugama ima dovoljno izravnu i konkretnu vezu, koja omogućuje dotičnoj javnosti da odmah i bez drugog promišljanja opazi opis proizvoda ili usluga o kojima je riječ, ili jedno od njihovih obilježja (vidjeti presudu od 12. lipnja 2007., LOKTHREAD, T-339/05, neobjavljenu, EU:T:2007:172, t. 29.).

47 U tom pogledu valja pojasniti da je uporabom pojmova „vrste, kakvoće, količine, namjene, vrijednosti, zemljopisnog podrijetla, ili vremena proizvodnje proizvoda ili pružanja usluge ili nekih drugih obilježja proizvoda ili usluga” u članku 7. stavku 1. točki (c) Uredbe 2017/1001 zakonodavac Unije, s jedne strane, naveo da sve te pojmove treba smatrati obilježjima proizvoda ili usluga i, s druge strane, pojasnio da taj popis nije iscrpan jer se sva druga obilježja proizvoda ili usluga također mogu uzeti u obzir (presuda od 10. ožujka 2011., Agencja Wydawnicza Technopol/OHIM, C-51/10 P, EU:C:2011:139, t. 49.).

48 Zakonodavčev odabir izraza „obilježje” ističe činjenicu da su tom odredbom predviđeni samo oni znakovi koji služe označavanju svojstva proizvoda ili usluga za koje se traži registracija, a koje relevantna javnost lako prepoznaje. Stoga se registracija znaka na temelju članka 7. stavka 1. točke (c) Uredbe 2017/1001 može odbiti samo ako je razumno očekivati da će ga relevantna javnost doista prepoznati kao opis nekog od navedenih obilježja (vidjeti u tom smislu presudu od 10. ožujka 2011., Agencja Wydawnicza Technopol/OHIM, C-51/10 P, EU:C:2011:139, t. 50. i navedenu sudsku praksu).

49 Važno je konačno podsjetiti da se ocjena opisnog karaktera znaka može provesti samo, s jedne strane, s obzirom na to kako ga shvaća relevantna javnost i, s druge strane, s obzirom na predmetne proizvode ili usluge (vidjeti presudu od 12. lipnja 2007., LOKTHREAD, T-339/05, neobjavljenu, EU:T:2007:172, t. 32. i navedenu sudsku praksu).

50 Stoga valja ocijeniti je li žalbeno vijeće u pobijanoj odluci pravilno utvrdilo da je verbalni znak Crédit Mutuel sa stajališta relevantne javnosti opisan u odnosu na proizvode i usluge iz prve kategorije.

51 Što se tiče, najprije, određivanja relevantne javnosti, valja utvrditi da je žalbeno vijeće u točkama 39. i 40. pobijane odluke smatralo da su proizvodi i usluge na koje se odnosi osporavani žig namijenjeni ne samo široj javnosti koja postupa s uobičajenom pažnjom i opreznošću, nego i stručnjacima, barem u pogledu tehničkih ili specijaliziranih proizvoda i usluga. Potonji stručnjaci, prema mišljenju žalbenog vijeća, pridaju veću pažnju od potrošača iz šire javnosti kada ugovaraju navedene usluge. Osim toga, što se tiče određenih usluga kao što su financijske usluge ili usluge posredovanja u vezi s nekretninama koje mogu imati znatne financijske posljedice za svoje korisnike, razina pažnje potrošačâ iz šire javnosti veća je prilikom njihova odabira. Žalbeno vijeće također je pojasnilo da, s obzirom na to da je osporavani žig sastavljen od francuskih izraza, relevantni potrošač kojeg treba uzeti u obzir jest frankofoni potrošač. Ta definicija relevantne javnosti, koju intervenijent ne osporava, nije zahvaćena pogreškom.

52 Nadalje, što se tiče značenja izraza od kojih je sastavljen osporavani žig za tako definiranu relevantnu javnost, žalbeno vijeće smatralo je, u točkama 46. i 47. pobijane odluke, na temelju definicije riječi „crédit” i „mutuel” u online verziji rječnika *Larousse* i, radi potvrde, na temelju dokumenata koje je dostavio tužitelj, da „dodavanje [tih izraza] upućuje na ideju zadruge u financijskom području, koja u biti podrazumijeva dodjelu i jamstvo financijskih kredita među više članova okupljenih unutar istog tijela koje se kvalificira kao ‚mutualiste', u kojem je svaki korisnik istodobno i vlasnik” i da, prema tome, izraz „crédit mutuel” upućuje na vrstu bankarske djelatnosti koju obavljaju uzajamne banke, čije su djelatnosti istovjetne onima takozvanih „klasičnih” banaka, iako nemaju istu svrhu, odnosno ostvarenje financijske dobiti.

53 Naposljetku, s obzirom na to značenje izraza „crédit mutuel”, žalbeno vijeće zaključilo je u točki 48. pobijane odluke da je osporavani žig opisan u odnosu na proizvode i usluge iz prve kategorije u pogledu njihove vrste, predmeta i namjene ako se jasno odnosi na te proizvode i na te usluge

navođenjem da su obuhvaćeni okvirom bankarskih djelatnosti. K tomu, u točki 73. pobijane odluke žalbeno vijeće istaknulo je da osporavani žig ne omogućuje relevantnoj javnosti da utvrdi komercijalno podrijetlo navedenih proizvoda i usluga te da stoga treba smatrati da nema razlikovni karakter u njihovu pogledu.

54 Kako bi osporavao taj zaključak žalbenog vijeća, intervenijent tvrdi da je pogrešno značenje koje izraz „crédit mutuel” ima za relevantnu javnost i koje je utvrdilo žalbeno vijeće.

55 U tom pogledu, kao prvo, tvrdi da izraz „crédit mutuel” nije definiran u rječniku *Larousse*. Međutim, takva okolnost nije relevantna jer, kao što je istaknulo žalbeno vijeće u točki 41. pobijane odluke, kad je riječ o izrazu, rječnici ne navode sve moguće kombinacije predmetnih riječi. Stoga je žalbeno vijeće pravilno zaključilo da treba uzeti u obzir uobičajeno i očito značenje takvog izraza.

56 Kao drugo, valja istaknuti da, suprotno onomu što tvrdi intervenijent, iz pobijane odluke ne proizlazi ni to da je žalbeno vijeće prihvatilo da je kombinacija verbalnih elemenata „crédit” i „mutuel” generički naziv bankarskog proizvoda ili usluge, niti da je smatralo da izraz „crédit mutuel” označava „konkretnu vrstu bankarske usluge” u smislu vrste konkretnog zajma u bankarskoj praksi. Žalbeno vijeće svoju je tvrdnju da osporavani žig upućuje na „vrstu bankarske djelatnosti koju obavljaju uzajamne banke” temeljilo na razlici između takozvane „klasične” banke i takozvane „uzajamne” banke koje nemaju istu svrhu, odnosno ostvarenje financijske dobiti, nego koje obavljaju istovjetne bankarske djelatnosti (kao što su usluge zajma, kredita ili financiranja).

57 Iz toga proizlazi da nije pogrešan zaključak žalbenog vijeća o značenju koje izraz „crédit mutuel” ima za relevantnu javnost.

58 Osim toga, taj zaključak potkrepljuju razmatranja koje je utvrdio cour d’appel de Paris (Žalbeni sud u Parizu, Francuska) u presudi od 27. veljače 2018. (predmet br. 16/14398), koju je Općem sudu podnio intervenijent u prilogu svojoj protutužbi. Navedena je presuda donesena u okviru spora koji se odnosi na zahtjev koji je podnio tužitelj za proglašavanje ništavosti francuskog zajedničkog žiga čiji je nositelj intervenijent, koji je sastavljen od istih izraza „crédit” i „mutuel” kao i osporavani žig. U skladu s razmatranjima koja je u toj presudi iznio cour d’appel de Paris (Žalbeni sud u Parizu), iz CMF-a i osobito iz njegovih članaka L.515-55 i R.512-20 proizlazi da je izraz „crédit mutuel” upotrijebljen za označavanje vrste bankarske djelatnosti koja se odnosi na pružanje bankovnih usluga kojima se provode načela uzajamnog kredita. Cour d’appel de Paris (Žalbeni sud u Parizu) dodao je da u tom pogledu nije važno to što se CMF-om ne predviđa točna definicija uzajamnog kredita jer te riječi koje su upotrijebljene u CMF-u imaju smisao koji se odnosi na definiciju cilja kreditnih unija i da se člankom R.512-20 CMF-a definiraju opća načela uzajamnog kredita, kao što je navođenje neprofitnog karaktera, ograničenje aktivnosti unije na određeni teritorijalni dio ili na homogenu skupinu članova i utvrđivanje odgovornosti članova. Vrstu bankarske djelatnosti kao što je uzajamni kredit prema mišljenju cour d’appel de Paris (Žalbeni sud u Parizu) stoga definiraju ta opća načela.

59 Značenje koje je cour d’appel de Paris (Žalbeni sud u Parizu) utvrdio za izraz „crédit mutuel” koji čini francuski žig čiji je nositelj intervenijent stoga odgovara u biti značenju koje je žalbeno vijeće utvrdilo za iste izraze koji čine osporavani žig.

60 U tom pogledu valja podsjetiti da, čak i ako je sustav žigova Europske unije autonoman sustav sa svojim nizom pravila i ciljeva te se primjenjuje neovisno o ikojem nacionalnom sustavu, iz sudske prakse također proizlazi da se ne može spriječiti ni stranke ni sam Opći sud da se u tumačenju prava Unije oslone na elemente iz nacionalne sudske prakse. Prema tome, čak i ako odluke nacionalnih tijela nisu obvezujuće za potrebe primjene prava žiga Europske unije, one se mogu uzeti u obzir osobito, kao u ovom slučaju, pri ocjeni percepcije izraza koji čine osporavani žig od strane relevantne javnosti (vidjeti presudu od 25. studenoga 2014., UniCredit/OHIM, T-303/06 RENV i T-337/06 RENV, EU:T:2014:988, t. 91. i navedenu sudsku praksu).

61 Nadalje, intervenijent osporava zaključak žalbenog vijeća prema kojem je, s obzirom na njegovo značenje za relevantnu javnost, osporavani žig opisan u odnosu na proizvode i usluge koji su povezani s bankarskim djelatnostima. Međutim, argumenti koje je u tom pogledu istaknuo intervenijent ne mogu se prihvatiti.

62 Kao prvo, što se tiče njegova argumenta prema kojem izraz „crédit mutuel" relevantna javnost prepoznaje kao razlikovni znak koji omogućuje da se za proizvode i usluge koje označava utvrdi da potječu od CNCM-a ili mreže Crédit Mutuel, valja utvrditi da je on obuhvaćen primjenom članka 7. stavka 3. Uredbe 2017/1001, a ne članka 7. stavka 1. točke (c) te uredbe jer njegova analiza podrazumijeva ocjenu obilježja koje je osporavani žig mogao steći uporabom kod relevantne javnosti, tako da ona predmetne proizvode i usluge prepoznaje kao da potječu od CNCM-a ili mreže Crédit Mutuel. Takav se argument stoga ne može uzeti u obzir u okviru ocjene svojstvenog opisnog karaktera.

63 Kao drugo, činjenica koju je istaknuo intervenijent da je uporaba izraza „crédit mutuel" uređena ili čak rezervirana samo za jednog gospodarskog subjekta nije relevantna u okviru ocjene svojstvenog opisnog karaktera osporavanog žiga ili njegova razlikovnog karaktera. Naime, takva okolnost ne utječe na način na koji relevantna javnost percipira i shvaća izraz „crédit mutuel" kao takav s obzirom na predmetne proizvode i usluge, nego u najboljem slučaju može predstavljati relevantan element u okviru ispitivanja toga je li osporavani žig uporabom stekao razlikovni karakter koji mu omogućuje da uputi na komercijalno podrijetlo proizvoda i usluga na koje se odnosi kao da konkretno potječu od gospodarskog subjekta.

64 Kao treće, što se tiče intervenijentova argumenta kojim on prigovara žalbenom vijeću da je na temelju teorija uzajamnosti, iako one nisu relevantne, provelo analizu percepcije relevantne javnosti, valja utvrditi da iz pobijane odluke izričito ne proizlazi da je žalbeno vijeće na dokumentima koje je podnio tužitelj i koji se odnose na teoriju uzajamnosti temeljilo zaključak da izraz „crédit mutuel" upućuje na vrstu bankarske djelatnosti koju obavljaju uzajamne banke niti da su, čak i da je to bio slučaj, ti dokumenti bili odlučujući za taj zaključak.

65 U svakom slučaju, iako je žalbeno vijeće osobito navedenim dokumentima nastojalo potkrijepiti svoj zaključak u pogledu značenja izraza „crédit mutuel", valja istaknuti da teorije uzajamnosti odražavaju opća načela koje slijede uzajamne banke i stoga potvrđuju zaključak žalbenog vijeća prema kojem izraz „crédit mutuel" označava vrstu bankarske djelatnosti koju provode uzajamne banke, čije su djelatnosti istovjetne onima takozvanih „klasičnih" banaka, iako nemaju istu svrhu, odnosno ostvarenje financijske dobiti. Prema tome, valja odbiti intervenijentov argument prema kojem su teorije uzajamnosti nevažne u analizi percepcije koju relevantna javnost ima o značenju izraza koji čine osporavani žig.

66 S obzirom na sva prethodna razmatranja, valja odbiti jedini tužbeni razlog koji je iznio intervenijent i, prema tome, protutužbu.

Prvi tužbeni razlog, koji se temelji na povredi članka 59. stavka 2. Uredbe 2017/1001 u vezi s člankom 7. stavkom 1. točkom (c) te uredbe

67 S obzirom na pojašnjenja iz točaka 21. i 24. ove presude, valja istaknuti da, u okviru ovog tužbenog razloga, tužitelj osporava zaključak žalbenog vijeća prema kojem osporavani žig nije opisan u pogledu proizvoda i usluga iz druge kategorije, pri čemu su iznimka „posteri, kalendari, naljepnice" obuhvaćeni razredom 16.

68 U tom pogledu tužitelj tvrdi da se ti proizvodi i te usluge uobičajeno nude u okviru bankarske djelatnosti ili se barem mogu nuditi, što proizlazi iz činjenice da je CNCM tražio registraciju osporavanog žiga za navedene proizvode i usluge. Prema tome, osporavani je žig, u smislu sudske prakse Općeg suda, opisan u odnosu na jedno od obilježja tih proizvoda i tih usluga, odnosno njihovu namjenu, jer mogu za svrhu imati uzajamni kredit, te ga stoga treba proglasiti ništavim.

69 Tužitelj također tvrdi da, u nedostatku utvrđenja opisnog karaktera osporavanog žiga za potonje proizvode i usluge, CNCM može svakom gospodarskom subjektu zabraniti uporabu izraza „crédit mutuel" u okviru njegove uzajamne bankarske djelatnosti. Međutim, to se protivi sudskoj praksi prema kojoj svaki gospodarski subjekt koji u budućnosti može ponuditi proizvode ili usluge konkurentne onima za koje je zatražena registracija mora moći slobodno upotrebljavati znakove ili oznake koji mogu služiti za opisivanje obilježja njegovih proizvoda ili njegovih usluga.

70 EUIPO i intervenijent osporavaju tužiteljeve argumente i zahtijevaju da se ovaj tužbeni razlog odbije.

71 Stoga valja ocijeniti je li, s obzirom na sudsku praksu navedenu u točkama 44. do 49. ove presude, verbalni znak Crédit Mutuel sa stajališta relevantne javnosti opisan u odnosu na proizvode i usluge iz druge kategorije, pri čemu su iznimka „posteri, kalendari, naljepnice" obuhvaćeni razredom 16., za koje taj zaključak nije osporavan, kao što to tvrdi tužitelj i suprotno onomu što je žalbeno vijeće utvrdilo u pobijanoj odluci.

72 U tom pogledu valja istaknuti da definiciju relevantne javnosti i značenje izraza „crédit mutuel", koje je žalbeno vijeće pravilno utvrdilo u pobijanoj odluci i na koje se podsjeća u točkama 51. i 52. ove presude, tužitelj ne osporava.

73 Što se tiče pitanja proizlazi li iz značenja osporavanog žiga i iz prirode proizvoda i usluga iz druge kategorije to da znak Crédit Mutuel može opisati namjenu tih proizvoda i tih usluga, kao što to tvrdi tužitelj, valja istaknuti sljedeće.

74 Žalbeno vijeće u biti je u točkama 60. do 64. pobijane odluke istaknulo da osporavani žig nije opisan u odnosu na proizvode i usluge iz druge kategorije jer, iako se potonji proizvodi i usluge mogu upotrijebiti ili ponuditi u okviru bankarskih djelatnosti, iz toga se ne može zaključiti da su povezani s bankarskim područjem. Prema mišljenju žalbenog vijeća, ne može se smatrati da osporavani žig sadržava očite i izravne informacije o vrsti, predmetu i namjeni navedenih proizvoda i usluga.

75 Važno je utvrditi da tužitelj, time što tvrdi da se proizvodi i usluge iz druge kategorije „uobičajeno nude u okviru bankarske djelatnosti" ili se „mogu nuditi", ne iznosi nikakav konkretan argument kako bi osporavao ocjenu žalbenog vijeća na koju se podsjeća u točki 74. ove presude ili kako bi konkretno dokazao kako ti proizvodi i usluge iz druge kategorije mogu poslužiti za provedbu bankarskih djelatnosti.

76 Kao prvo, suprotno onomu što tvrdi tužitelj, sama okolnost da je nositelj žiga tražio registraciju osporavanog žiga za te proizvode i te usluge nije dovoljna kako bi se utvrdilo da se oni uobičajeno nude u okviru bankarske djelatnosti.

77 Kao drugo, što se tiče tvrdnje prema kojoj se proizvodi i usluge iz druge kategorije „mogu" nuditi u okviru bankarskih djelatnosti, valja istaknuti da je točno da nije nužno da se znakovi i oznake koji čine žig, navedeni u članku 7. stavku 1. točki (c) Uredbe 2017/1001, u trenutku podnošenja prijave za registraciju stvarno koriste u svrhu opisa proizvoda ili usluga kao što su oni za koje je podnesen zahtjev ili obilježja tih proizvoda ili tih usluga. Dovoljno je, kao što se to navodi u samom tekstu te odredbe, da se ti znakovi i oznake mogu upotrijebiti u takve svrhe (presuda od 23. listopada 2003., OHIM/Wrigley, C-191/01 P, EU:C:2003:579, t. 32.). Primjenom navedene odredbe potrebno je odbiti

registraciju verbalnog znaka ili ga poništiti ako u makar jednom od svojih mogućih značenja označava obilježje proizvoda ili usluga o kojima je riječ (presuda od 14. prosinca 2017., GeoClimaDesign/EUIPO – GEO (GEO), T-280/16, neobjavljena, EU:T:2017:913, t. 29.).

78 Međutim, kao što to proizlazi iz sudske prakse na koju se podsjeća u točki 46. ove presude, da bi znak bio obuhvaćen zabranom iz članka 7. stavka 1. točke (c) Uredbe 2017/1001, potrebno je da s proizvodima i uslugama u pitanju ima dovoljno izravan i po prirodi konkretan odnos koji bi relevantnoj javnosti omogućio da odmah i bez drugog promišljanja opazi opis proizvoda i usluga o kojima je riječ ili jedno od njihovih obilježja.

79 Međutim, tužitelj nije predočio nijedan konkretan element kako bi dokazao postojanje takvog izravnog i konkretnog odnosa između osporavanog žiga i proizvoda i usluga iz druge kategorije, pri čemu su iznimka „posteri, kalendari, naljepnice” obuhvaćeni razredom 16. Sama činjenica koju ističe tužitelj da ti proizvodi i te usluge mogu poslužiti za provedbu bankarskih djelatnosti nije dovoljna kako bi se utvrdilo postojanje dovoljno izravnog i konkretnog odnosa između osporavanog žiga i predmetnih proizvoda i usluga, tako da relevantna javnost odmah i bez drugog promišljanja percipira taj žig kao opis, na primjer, namjene navedenih proizvoda i usluga.

80 Naime, kao što je to pravilno istaknulo žalbeno vijeće, proizvodi i usluge iz druge kategorije nude se ili se sasvim sigurno mogu nuditi u okviru bankarskih djelatnosti. Međutim, oni nisu namijenjeni isključivo takvim djelatnostima niti su specifično povezani s njima, nego se mogu upotrijebiti u mnogo drugih djelatnosti, tako da relevantna javnost ne percipira odmah i bez drugog promišljanja žig Crédit Mutuel, koji upućuje na vrstu bankarske djelatnosti, kao što se istaknulo u točki 52. ove presude, kao da označava te proizvode i te usluge ili jedno od njihovih obilježja, na primjer njihovu namjenu.

81 Taj zaključak ne pobijaju argumenti koje tužitelj temelji na sudskoj praksi Općeg suda.

82 Naime, točno je da je u presudi od 9. rujna 2010., Nadine Trautwein Rolf Trautwein/OHIM (Hunter) (T-505/08, neobjavljena, EU:T:2010:378), na koju se poziva tužitelj, Opći sud u točkama 37. do 40. utvrdio da su se proizvodi obuhvaćeni razredom 25. „mogli upotrijebiti, među ostalim, za lov ili povezati s tom aktivnošću” i da je predmetni znak bio opisan jer je „označava[o] namjenu i razinu kvalitete predmetnih proizvoda te, prema tome, neka od njihovih ključnih obilježja”.

83 Međutim, zaključak Općeg suda prema kojem je relevantna javnost, koju osobito čine lovci, mogla neposredno i bez drugog promišljanja percipirati znak Hunter kao da se njime upućuje na to da su „odjeća za slobodno vrijeme, boravak u zatvorenom prostoru i sport”, „pojasevi” i „marame” obuhvaćeni razredom 25., iako nisu osmišljeni za lov, bili posebno prilagođeni lovu i imali razinu kvalitete proizvoda prilagođenu lovu te da je, prema tome, verbalni znak Hunter bio opisan jer je obilježavao namjenu i razinu kvalitete predmetnih proizvoda, temeljio se na prethodnom utvrđenju prema kojem proizvodi koji su namijenjeni lovcima i koji se upotrebljavaju za lov moraju poštovati posebne funkcionalne kriterije i da je odjeća za lovce često visoke kvalitete kako bi bila prikladna za vanjsku uporabu.

84 Iz te presude stoga proizlazi da se veza između znaka i predmetnih proizvoda smatrala dovoljno izravnom i konkretnom zbog značenja znaka koji upućuje na lov, kao i zbog okolnosti da odjeća koja se upotrebljava za lov ima posebna obilježja, što relevantnoj javnosti omogućuje da navedeni znak percipira kao da opisuje namjenu predmetnih proizvoda.

85 Međutim, tužitelj nije iznio nijedan konkretan element kako bi dokazao da se ta ocjena Općeg suda može prenijeti na ovaj slučaj. Konkretnije, nije ni na koji način dokazao da posebno obilježje bankarskih djelatnosti na koje upućuje osporavani žig relevantnoj javnosti omogućuje da neposredno i bez ikakvog promišljanja uspostavi vezu između tog žiga i jednog od ključnih obilježja proizvoda i usluga koji nisu posebno namijenjeni bankarskim djelatnostima.

86 Isto tako, tužitelj nije utvrdio kako ocjena Općeg suda u presudi od 19. studenoga 2009., Clearwire/OHIM (CLEARWIFI) (T-399/08, neobjavljena, EU:T:2009:458), omogućuje da se dokaže postojanje neposrednog odnosa između osporavanog žiga i proizvoda i usluga koji nisu posebno obuhvaćeni bankarskim područjem. U potonjoj je presudi Opći sud utvrdio da je relevantna javnost, s jedne strane, mogla percipirati znak CLEARWIFI kao da obilježava bežičnu tehnologiju koja nudi jasan i neometan pristup internetu, na primjer, i, s druge strane, bez poteškoća uspostavlja vezu između navedenog znaka i posebne telekomunikacijske usluge, odnosno pristupa internetu, kao i između navedenog znaka i jednog od obilježja te usluge, odnosno nepostojanja smetnji. Prema tome, Opći sud smatrao je da je žig CLEARWIFI relevantna javnost mogla percipirati kao podatak o kvaliteti i namjeni usluga o kojima je riječ.

87 Tužitelj nije iznio nijedan argument na temelju kojeg se može smatrati da se ta ocjena Općeg suda, koja se temelji na posebnom obilježju usluga na koje se odnosi prijavljeni žig na koji upućuje predmetni znak, može prenijeti na ovaj slučaj.

88 Prema tome, žalbeno je vijeće pravilno smatralo da osporavani žig nije opisan u odnosu na proizvode i usluge iz druge kategorije, na koje upućuje tužitelj.

89 Što se konkretnije tiče usluga povezanih s osiguranjem koje su obuhvaćene razredom 36., odnosno usluga „osiguranja”, „fondova zbrinjavanja”, „posredovanja u osiguranju” i „financijskih procjena (osiguranja)”, ni ocjena koju je u točki 63. pobijane odluke utvrdilo žalbeno vijeće nije zahvaćena pogreškom. Naime, svakako je točno, kao što to tvrdi tužitelj, da područje osiguranja pripada financijskom sektoru i da osiguravateljske usluge nude bankovne ustanove, osobito banke koje su dio grupe Crédit Mutuel. Osim toga, nije rijetko da su financijske institucije i društvo za osiguranje dio iste gospodarske skupine. Također je točno da su, u nekima od svojih odluka koje se odnose na razloge odbijanja registracije, EUIPO-ova tijela zaključila da su bankovne usluge i usluge povezane s osiguranjem slične.

90 Međutim, valja istaknuti, kao što je to učinilo žalbeno vijeće, da se osiguravateljskim djelatnostima i bankarskim djelatnostima nastoje ostvariti različite svrhe jer se usluge osiguranja odnose na očuvanje imovine svake vrste u slučaju nepredviđenih događaja, dok se bankovne usluge odnose na upravljanje i procjenu financijske imovine. Prema tome, na tužitelju je da podnese dokaze na temelju kojih se može utvrditi da, osobito u pogledu činjenice da usluge osiguranja često nude bankovne ustanove, osporavani žig relevantna javnost neposredno i bez drugog promišljanja percipira kao da također opisuje usluge osiguranja koje nisu obuhvaćene „tradicionalnom” djelatnosti banke, ili jedno od njezinih obilježja, na primjer ono da ih nude uzajamne banke u skladu s načelima uzajamnog kredita, kojima se uređuje njihova djelatnost. Naime, budući da, s obzirom na odredbe članaka 59. i 62. Uredbe 2017/1001, za žig Europske unije vrijedi pretpostavka valjanosti dok se ne proglasi ništavim nakon postupka za proglašavanje ništavosti, na podnositelju je zahtjeva za proglašavanje tog žiga ništavim da pred EUIPO-om navede konkretne dokaze koji bi doveli u pitanje njegovu valjanost (vidjeti u tom smislu presudu od 28. rujna 2016., European Food/EUIPO – Société des produits Nestlé (FITNESS), T-476/15, EU:T:2016:568, t. 47. i 48. i navedenu sudsku praksu).

91 Međutim, jedno apstraktno upućivanje na djelatnost poznatu pod nazivom „bankoosiguranje”, kako proizlazi iz uvodne izjave 9. Direktive 2002/92/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 9. prosinca 2002. o posredovanju u osiguranju (SL 2003., L 9, str. 3.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 6., svezak 8., str. 23.), na koju se poziva tužitelj, ili činjenica da su u nekim svojim odlukama o razlozima odbijanja registracije EUIPO-ova tijela utvrdila da su bankovne usluge i usluge povezane s osiguranjima slične nije dovoljna da se konkretno utvrdi da relevantna javnost osporavani žig percipira kao opisan i u odnosu na potonje usluge.

92 S obzirom na sve prethodno navedeno, prvi tužbeni razlog valja odbiti.

Drugi i treći tužbeni razlog, koji se temelje na povredi članka 59. stavka 2. Uredbe 2017/1001 u vezi s člankom 7. stavkom 3. te uredbe

93 U okviru drugog i trećeg tužbenog razloga tužitelj žalbenom vijeću u biti prigovara da je povrijedilo članak 59. stavak 2. Uredbe 2017/1001 i članak 7. stavak 3. navedene uredbe jer je pogrešno zaključilo da je osporavani žig uporabom stekao razlikovni karakter za proizvode i usluge iz prve kategorije, u pogledu kojih je zaključilo da je on opisan i da nema razlikovni karakter.

94 U tom pogledu valja podsjetiti da, na temelju članka 7. stavka 3. Uredbe 2017/1001, ako žig *ab initio* nema razlikovni karakter, može ga slijedom uporabe steći za proizvode ili usluge na koje se odnosi. Takav razlikovni karakter moguće je osobito steći nakon uobičajenog postupka upoznavanja dotične javnosti s proizvodom. Iz toga proizlazi da, kako bi se ocijenilo je li žig uporabom stekao razlikovni karakter, valja uzeti u obzir sve okolnosti u kojima je relevantna javnost u doticaju s tim žigom (presude od 22. lipnja 2006., Storck/OHIM, C-24/05 P, EU:C:2006:421, t. 70. i 71. i od 21. svibnja 2014., Bateaux mouches/OHIM (BATEAUX-MOUCHES), T-553/12, neobjavljena, EU:T:2014:264, t. 58.).

95 Isto tako, članak 59. stavak 2. Uredbe 2017/1001, među ostalim, određuje da, kad je žig Europske unije registriran protivno odredbama članka 7. stavka 1. točke (c) navedene uredbe, ipak ne može biti proglašen ništavim ako je zbog svoje uporabe nakon registracije stekao razlikovni karakter u odnosu na proizvode ili usluge za koje je registriran.

96 Za stjecanje razlikovnog karaktera žiga uporabom nužno je da barem znatan dio relevantne javnosti zbog tog žiga prepoznaje da predmetni proizvodi ili usluge potječu od određenog poduzetnika (presude od 1. veljače 2013., Ferrari/OHIM (PERLE'), T-104/11, neobjavljena, EU:T:2013:51, t. 37. i od 22. ožujka 2013., Bottega Veneta International/OHIM (Oblik ručne torbice), T-409/10, neobjavljena, EU:T:2013:148, t. 75.).

97 Stjecanje razlikovnog karaktera uporabom treba ocijeniti strogo i precizno. Podnositelj prijave za registraciju mora dokazati da samo taj žig označava, za razliku od svakog drugog žiga koji također može biti prisutan, komercijalno podrijetlo proizvoda (presuda od 16. rujna 2015., Société des Produits Nestlé, C-215/14, EU:C:2015:604, t. 66.).

98 Različiti prigovori koje tužitelj ističe u okviru drugog i trećeg tužbenog razloga mogu se podijeliti u nekoliko prigovora. Stoga se u biti prvi prigovor temelji na nemogućnosti da osporavani žig uporabom stekne razlikovni karakter. Drugi se prigovor temelji na nepostojanju uporabe žiga u obliku u kojem je registriran. Treći se prigovor temelji na nepostojanju uporabe žiga kao oznake podrijetla i kao žiga. Četvrti se prigovor temelji na nedostatku dokaza o stjecanju razlikovnog karaktera uporabom za svaki proizvod i uslugu za koje osporavani žig nije imao razlikovni karakter *ab initio* ili na tome da je žalbeno vijeće provelo opću ocjenu tih dokaza.

– Nemogućnost da osporavani žig uporabom stekne razlikovni karakter

99 U okviru drugog tužbenog razloga tužitelj u biti tvrdi da osporavani žig uporabom ne može steći razlikovni karakter jer iz odredbi CMF-a proizlazi da je izraz „crédit mutuel" zakonita i generička oznaka, s jedne strane, bankarske djelatnosti uzajamnog kredita i, s druge strane, uzajamnih banaka organiziranih u mreže koje se bave djelatnosti pružanja uzajamnog kredita. Štoviše, nijedna odredba CMF-a ne dopušta CNCM-u prisvajanje tih izraza na štetu drugih subjekata koji obavljaju ili mogu obavljati djelatnost pružanja uzajamnog kredita. Prema tome, budući da je francuski zakonodavac želio da ti izrazi ostanu u slobodnoj uporabi s obzirom na njihov smisao i njihovu svrhu i da su drugi subjekti bili ili su mogli biti zakonito ovlašteni za njihovu uporabu, izraz „crédit mutuel" ne može se prisvojiti i ne može uporabom steći razlikovni karakter.

100 EUIPO i intervenijent osporavaju tužiteljeve argumente.

101 U okviru ovog prigovora tužitelj u biti žalbenom vijeću prigovara da nije uzelo u obzir sve posljedice iz CMF-a, iz kojeg proizlazi da je francuski zakonodavac namjeravao da izraz „crédit mutuel” mogu slobodno upotrebljavati svi poduzetnici koji žele obavljati djelatnost pružanja uzajamnog kredita.

102 U tom pogledu iz sudske prakse proizlazi da je, u slučaju iz članka 7. stavka 3. Uredbe 2017/1001, činjenica da relevantna javnost percipira znak koji čini predmetni žig kao oznaku komercijalnog podrijetla proizvoda ili usluge rezultat gospodarske aktivnosti podnositelja prijave žiga. Ta okolnost opravdava odbacivanje razmatranja o općem interesu na kojem se temelji stavak 1. točke (b) do (d) istog članka, koja zahtijevaju da se žigovi obuhvaćeni tim odredbama mogu slobodno upotrebljavati kako bi se izbjeglo stvaranje nezakonite konkurentske prednosti u korist samo jednog gospodarskog subjekta (vidjeti presudu od 15. prosinca 2016., Mondelez UK Holdings & Services/EUIPO – Société des produits Nestlé (Oblik table čokolade), T-112/13, neobjavljenu, EU:T:2016:735, t. 67. i navedenu sudsku praksu).

103 Prema tome, važno je istaknuti da se općenita razmatranja u općem interesu na kojima se temelji članak 7. stavak 1. točke (b) i (d) Uredbe 2017/1001, koja zahtijevaju da ostanu slobodni opisni znakovi koji nisu svojstveno razlikovni ili koji su postali uobičajeni, odbacuju upravo u okviru primjene članka 7. stavka 3. te uredbe.

104 K tomu, valja istaknuti, poput EUIPO-a, da ni Uredba 2017/1001 ni sudska praksa sudova Unije ne predviđaju da znak mora imati određenu „prikladnost” kako bi uporabom stekao razlikovni karakter, a još manje da članak 7. stavak 3. Uredbe 2017/1001 nije primjenjiv ako se žig sastoji od pojmova koji označavaju uređenu djelatnost. Naime, ničime u članku 7. stavku 3. Uredbe 2017/1001 ni u bilo kojoj drugoj odredbi Uredbe 2017/1001 ne omogućuje se da se utvrdi da se zakonskim propisivanjem određenih izraza isključuje mogućnost da uporabom steknu razlikovni karakter.

105 Iz toga stoga proizlazi da se pravom Unije predviđa mogućnost da svaki znak koji *ab initio* nema razlikovni karakter na temelju članka 7. stavka 1. točaka (b) i (d) Uredbe 2017/1001 uporabom stekne razlikovni karakter, i to čak i ako izrazi od kojih se sastoji sporni znak označavaju djelatnost koja je uređena zakonom.

106 Stoga valja odbiti taj argument tužitelja jer bi se njime ograničilo područje primjene članka 7. stavka 3. Uredbe 2017/1001.

107 Slijedom toga, valja odbiti ovaj prigovor.

– *Nepostojanje uporabe žiga u obliku u kojem je registriran*

108 Tužitelj ističe da sama kombinacija izraza „crédit” i „mutuel” ne može ispuniti osnovnu funkciju žiga, odnosno navođenje komercijalnog podrijetla proizvoda i usluga, što osobito proizlazi iz činjenice da se osporavani žig oduvijek upotrebljavao u pisanom obliku s dodatnim grafičkim elementima, kao što su logotipi, ili zajedno sa sloganima. Stoga upravo potonji elementi omogućuju da se utvrdi komercijalno podrijetlo proizvoda i usluga. Tužitelj iz toga u biti zaključuje da mu ta uporaba osporavanog žiga kao dijela složenih žigova ne omogućuje stjecanje razlikovnog karaktera uporabom.

109 EUIPO tvrdi da iako Opći sud treba potvrditi da se osporavani žig upotrebljava „kao pojedinačni žig”, odnosno tako da se potrošaču zajamči da predmetni proizvodi ili usluge potječu od nositelja žiga kao jedinog poduzetnika odgovornog za njihovu kvalitetu, argumente koje je tužitelj iznio u pogledu oblika uporabe žiga treba odbiti. U tom slučaju činjenica da je osporavani žig bio upotrijebljen u blago

stiliziranom obliku i u kombinaciji s dodatnim figurativnim i verbalnim elementima o kojima je riječ nije odlučujuća jer je nositelj žiga anketom utvrdio da su upravo izrazi „crédit” i „mutuel” ti koji znatan dio relevantne javnosti upućuju na ideju banke.

110 Intervenijent podsjeća da se u pogledu uporabe žiga Crédit Mutuel unutar složenih žigova, prema ustaljenoj sudskoj praksi, razlikovni karakter žiga može steći slijedom uporabe tog žiga kao dijela žiga koji je registriran ili u kombinaciji s njim te da su verbalni elementi žiga u načelu više razlikovni od figurativnih elemenata. Prema tome, lakše se pamti verbalni element „crédit mutuel”, a ne logotip ili slogani, koji imaju tek sekundarnu ulogu.

111 U tom pogledu valja podsjetiti na to da stjecanje razlikovnog karaktera može proizlaziti i iz uporabe, kao dijela registriranog žiga, njegova elementa i iz uporabe različitog žiga zajedno s registriranim žigom. U obama slučajevima dovoljno je da, kao posljedica te uporabe, zainteresirana javnost zaista raspoznaje proizvod ili uslugu koju jedino označava žig, čija je registracija prijavljena kao da potječe od određenog poduzetnika (presude od 7. srpnja 2005., Nestlé, C-353/03, EU:C:2005:432, t. 30. i od 17. srpnja 2008., L & D/OHIM, C-488/06 P, EU:C:2008:420, t. 49.).

112 Stoga, neovisno o tome rabi li se znak kao dio registriranog žiga ili zajedno s njim, bitan uvjet jest da, kao posljedica te uporabe, znak može kod zainteresirane javnosti ostavljati dojam kao da proizvodi na koje se odnosi potječu od određenog poduzetnika (presuda od 16. rujna 2015., Société des Produits Nestlé, C-215/14, EU:C:2015:604, t. 65.).

113 U točkama 111. i 112. pobijane odluke žalbeno vijeće istaknulo je da, iako se osporavani žig upotrebljava u obliku koji je različit od onog pod kojim je registriran, ta okolnost u ovom slučaju ne utječe na zaključak prema kojem se takvom uporabom omogućuje da osporavani žig uporabom stekne razlikovni karakter. Naime, prema mišljenju žalbenog vijeća, elementi s kojima se osporavani žig upotrebljavao, odnosno grafički oblik ili dodavanje drugih verbalnih žigova u obliku slogana, ne mijenjaju njegov razlikovni karakter.

114 Iako tužitelj ne osporava načelo prema kojem se razlikovni karakter žiga može steći slijedom uporabe tog žiga kao dijela registriranog žiga ili u kombinaciji s njim, na temelju sudske prakse ističe da je i dalje potrebno da relevantna javnost percipira dio žiga ili zasebno žig koji je odvojen od onog s kojim je bio u kombinaciji kao da upućuje na podrijetlo proizvoda ili usluge koje označava.

115 U tom pogledu valja istaknuti, poput tužitelja, da nositelj žiga čije se poništenje traži mora dokazati da samo taj žig označava, za razliku od svakog drugog žiga koji također može biti prisutan, komercijalno podrijetlo proizvoda (presuda od 16. rujna 2015., Société des Produits Nestlé, C-215/14, EU:C:2015:604, t. 66.).

116 Prema tome, u ovom slučaju osnovanost zaključka žalbenog vijeća, na koji se podsjeća u točki 113. ove presude, ovisi o pitanju, kao što u biti tvrdi EUIPO, je li osporavani žig bio predmet uporabe koja samo njemu omogućuje označavanje komercijalnog podrijetla predmetnih proizvoda i usluga na način da se potrošaču jamči da potječu od određenog poduzetnika.

117 To će se pitanje ispitati u nastavku teksta u okviru ispitivanja trećeg prigovora drugog i trećeg tužbenog razloga.

– Nepostojanje uporabe osporavanog žiga kao oznake podrijetla i kao žiga

118 U okviru drugog tužbenog razloga tužitelj u biti tvrdi, suprotno onomu što je smatralo žalbeno vijeće, da „cjelina Crédit Mutuel” ne označava CNCM, središnje tijelo koje ne obavlja nikakvu bankarsku djelatnost i koje potrošaču nije poznato, nego, kao što se navodi u CMF-u, uzajamne banke općenito koje su uglavnom strukturirane oko dviju samostalnih i konkurentskih grupa, Crédit Mutuel Arkéa i

CM11-CIC. Ta okolnost može spriječiti to da osporavani pojedinačni žig ispunjava svoju funkciju oznake podrijetla, što potkrepljuje činjenica da Crédit Mutuel Arkéa i CM11-CIC za isticanje svojih proizvoda i svojih usluga kod klijenata upotrebljavaju različite žigove kako bi se izbjegla svaka zabluda. K tomu, kako bi se razlikovao od svojih konkurenata Crédit Mutuel Arkéa upotrebljava izraz „crédit mutuel" povezan s logotipom koji je različit od onog koji upotrebljava CM11-CIC. Prema tome, izraz „crédit mutuel" razmatran zasebno ne omogućuje javnosti da odredi komercijalno podrijetlo predmetnih proizvoda i usluga.

119 U okviru trećeg tužbenog razloga tužitelj tvrdi da se u velikoj većini dokumenata koje je CNCM dostavio kao dokaz da je osporavani žig uporabom stekao razlikovni karakter izraz „crédit mutuel" ne upotrebljava kao žig za označavanje proizvoda i usluga, nego kao upućivanje na grupu Crédit Mutuel. Međutim, takvo upućivanje ne može predstavljati uporabu žiga koja omogućuje da se dokaže stjecanje razlikovnog karaktera za različite proizvode i usluge o kojima je riječ jer ono osporavanom žigu ne omogućuje sa ispuni svoju funkciju označavanja podrijetla i to tim više jer izraz „crédit mutuel" čini zakonitu i generičku oznaku same djelatnosti i pružatelja usluga koji obavljaju tu djelatnost.

120 Isto tako, s obzirom na to, s jedne strane, da u bankarskom sektoru nije uobičajeno da potrošač predstavlja žig i, s druge strane, da ne postoji naziv trgovačkog društva ili trgovački naziv koji točno odgovara naslovu „Crédit Mutuel", uporaba izraza „crédit mutuel" ne može se analizirati kao uporaba naziva trgovačkog društva ili trgovačkog naziva koji se upotrebljava kao žig.

121 EUIPO napominje da tužitelj u biti tvrdi da uporaba koju je dokazao nositelj žiga nije uporaba „kao pojedinačnog žiga", nego uporaba „kao zajedničkog žiga". U tom pogledu EUIPO se poziva na ocjenu Općeg suda u pogledu toga da je primjena na činjenice u ovom slučaju sudske prakse sudova Unije koja se odnosi na uporabu žiga u skladu s njegovom osnovnom funkcijom i, konkretnije, na uporabu pojedinačnog žiga kao oznake zajedničkog komercijalnog podrijetla.

122 Intervenijent tvrdi da postojanje mogućeg tržišnog natjecanja unutar grupe Crédit Mutuel ne utječe na mogućnost izraza „crédit mutuel" da uporabom stekne razlikovni karakter. Naime, kao prvo, Crédit Mutuel označava istoimenu grupu, kao što su to osobito priznali francuski Conseil d'État (Državno vijeće) i Autorité de la concurrence française (Francusko tijelo za tržišno natjecanje). Prema tome, budući da je osporavani žig iskorištavalo više pravno povezanih gospodarskih subjekata, on je za javnost znak prepoznavanja pripadnosti toj grupaciji.

123 Kao drugo, postojanje žigova svojstvenih za označavanje proizvoda i usluga koje su predložili tužitelj odnosno CM11-CIC ne znači da se „krovni žig" Crédit Mutuel prestaje upotrebljavati jer se sustavno upotrebljava i čini znak pripadnosti grupaciji koja privlači javnost prilikom njezina odabira bankarskog proizvoda.

124 Kao treće, okolnost da CNCM u svojstvu središnjeg tijela nije obavljao nikakvu bankarsku djelatnost i stoga nije poznat potrošaču nije relevantna jer prema sudskoj praksi nije potrebno da žig upotrebljava njegov nositelj, nego je dovoljno da žig stvarno upotrebljavaju treće ovlaštene osobe, što je ovdje slučaj.

125 Kao četvrto, okolnost da tužitelj upotrebljava logotip različit od onoga kojim se koristi CM11-CIC također nije relevantna jer je verbalni element potrošaču lakše pamtljiv i jer je u tim okolnostima verbalni znak Crédit Mutuel razlikovni element koji javnosti omogućava povezivanje proizvoda i usluga s istim komercijalnim podrijetlom.

126 Kao peto, intervenijent tvrdi da se verbalni znak Crédit Mutuel itekako upotrebljava kao žig. U tom pogledu podsjeća da se, u skladu sa sudskom praksom, uporaba naziva trgovačkog društva ili trgovačkog naziva može smatrati uporabom financijskih proizvoda, čak i u slučaju da na tim proizvodima nije istaknut znak, ako treća osoba upotrebljava navedeni znak na način da se uspostavlja veza između naziva trgovačkog društva, trgovačkog naziva ili oznake i predmetnih proizvoda ili usluga. Intervenijent dodaje da je znak Crédit Mutuel u biti žig za usluge čija se uporaba mora sastojati od

isticanja na različitim opipljivim medijima u vezi s tim uslugama. Naposljetku, podsjeća, s jedne strane, da ne postoji naziv trgovačkog društva ili trgovački naziv koji točno odgovara naslovu „Crédit Mutuel" i, s druge strane, da se izraz „crédit mutuel" pojavljuje na dostavljenim dokumentima neovisno o ikakvom upućivanju na pravni oblik, kao što je to istaknulo žalbeno vijeće.

127 Kao šesto, intervenijent smatra da dokazi koje je podnio dokazuju da verbalni žig Crédit Mutuel za potrošača dugi niz godina upućuje na bankovne proizvode i usluge koje ne nude sve uzajamne ili zadružne banke, nego samo jedna banka, koja odgovara bankarskoj mreži čije je središnje tijelo CNCM.

128 Tužitelj u okviru ovog prigovora iz drugog i trećeg tužbenog razloga u biti tvrdi da se na temelju dokaza koje je podnio intervenijent može smatrati da osporavani žig u najboljem slučaju označava grupu Crédit Mutuel i stoga uzajamne banke od kojih se ona sastoji, a ne CNCM koji je nositelj žiga. Zbog toga se osporavani žig nije upotrebljavao kao žig, nego kao upućivanje na tu grupu. Ta okolnost može spriječiti da pojedinačni osporavani žig ispunjava svoju funkciju oznake podrijetla i stoga uporabom stekne razlikovni karakter.

129 Iz sudske prakse proizlazi da se za stjecanje razlikovnog karaktera žiga uporabom zahtijeva da barem znatan dio relevantne javnosti zbog tog žiga prepoznaje da proizvodi ili usluge na koje se on odnosi potječu od određenog poduzetnika (vidjeti presudu od 15. prosinca 2016., Oblik table čokolade, T-112/13, neobjavljeno, EU:T:2016:735, t. 68. i navedenu sudsku praksu).

130 Ako zainteresirana javnost ili barem njezin znatan dio zbog predmetnog žiga prepoznaje da proizvod ili usluga potječe od određenog poduzetnika, treba zaključiti da je ispunjen uvjet iz članka 7. stavka 3. Uredbe 2017/1001 (vidjeti presudu od 15. prosinca 2016., Oblik table čokolade, T-112/13, neobjavljenu, EU:T:2016:735, t. 70. i navedenu sudsku praksu).

131 Iako stjecanje razlikovnog karaktera može proizlaziti i iz uporabe, kao dijela registriranog žiga, njegova elementa, kao i iz uporabe zasebnog žiga u kombinaciji s registriranim žigom, kao što se to navodi u točki 111. ove presude, iz sudske prakse proizlazi da, kao posljedica te uporabe, zainteresirana javnost stvarno mora proizvod ili uslugu koju označava jedan žig za koji je podnesena prijava za registraciju percipirati kao da potječe od određenog poduzetnika. Stoga je, neovisno o tome rabi li se znak kao dio registriranog žiga ili zajedno s njim, bitan uvjet da, kao posljedica te uporabe, znak čija je registracija kao žiga prijavljena kod zainteresirane javnosti može ostavljati dojam kao da proizvodi na koje se odnosi potječu od određenog poduzetnika (vidjeti presudu od 16. rujna 2015., Société des Produits Nestlé, C-215/14, EU:C:2015:604, t. 64. i 65.).

132 Osim toga, valja podsjetiti da, što se tiče stjecanja razlikovnog karaktera uporabom, do toga da zainteresirana javnost proizvode ili usluge identificira kao da potječu od određenog poduzetnika mora doći zahvaljujući uporabi žiga kao žiga. Pojam „uporaba žiga kao žiga" treba razumjeti tako da se odnosi na uporabu žiga s ciljem da zainteresirana javnost proizvod ili uslugu prepozna kao da potječu od određenog poduzetnika (vidjeti presudu od 22. lipnja 2006., Storck/OHIM, C-24/05 P, EU:C:2006:421, t. 61. i navedenu sudsku praksu).

133 Stoga svaka uporaba žiga nije nužno uporaba žiga kao žiga (presuda od 22. lipnja 2006., Storck/OHIM, C-24/05 P, EU:C:2006:421, t. 62.).

134 S obzirom na prethodna razmatranja, valja ispitati je li žalbeno vijeće pravilno smatralo da su u ovom slučaju dokazi koje je podnio intervenijent takve prirode da se njima može utvrditi da je osporavani žig uporabom stekao razlikovni karakter, tako da je kod zainteresirane javnosti označavao da proizvodi i usluge na koje se odnosi potječu od jednog određenog poduzetnika.

135 Iz sudske prakse na koju se podsjeća u točkama 129. do 131. ove presude proizlazi da je uporaba žiga ovisno o njegovoj ključnoj funkciji, odnosno tome da se uputi na komercijalno podrijetlo proizvoda i usluga kao da potječu od određenog poduzetnika, ključna u ocjeni dokaza kojima se želi utvrditi stjecanje razlikovnog karaktera tog žiga uporabom.

136 Iz pobijane odluke (stranice 27. do 40.) proizlazi da je intervenijent dostavio velik broj dokaza kako bi dokazao da je osporavani žig bio poznat relevantnoj javnosti te da je dakle stekao razlikovni karakter uporabom. Ti dokazi uključuju ispitivanje javnog mnijenja, dokaze o sudjelovanju grupe Crédit Mutuel u partnerstvima, financijske informacije, uključujući one koji dokazuju da se grupa Crédit Mutuel nalazi u različitim klasifikacijama, i reklamne kampanje.

137 Zaključci koje je žalbeno vijeće izvelo iz tih dokaza u pogledu komercijalnog podrijetla proizvoda i usluga označenih osporavanim žigom nisu jasni. Naime, žalbeno vijeće navodi da relevantna javnost percipira osporavani žig kao da označava bankovne proizvode i usluge koji potječu ili od „nositelja”, odnosno CNCM-a (točke 97., 105., 108. i u biti točke 99. i 100. pobijane odluke), od „banke” ili od „ neke banke” (točke 103., 104. i 107. pobijane odluke), ili od „grupe Crédit Mutuel”, „mreže Crédit Mutuel” ili „grupe poduzeća Crédit Mutuel” (t. 104. i 116. pobijane odluke).

138 U tom pogledu valja podsjetiti da je osporavani žig pojedinačni žig. Iako je intervenijent nositelj francuskog žiga Crédit Mutuel registriranog kao zajednički žig za koji je Cour d’appel de Paris (Žalbeni sud u Parizu) u svojoj presudi od 27. veljače 2018., na temelju dokaza sličnih onima koje je podnio intervenijent u okviru postupka pred EUIPO-om, zaključio da je taj žig stekao razlikovni karakter uporabom, on nije odabrao registrirati osporavani žig kao zajednički žig Europske unije. K tomu, u okviru postupka pred Odjelom za poništaje ustrajao je na činjenici da je osporavani žig bio podnesen i registriran kao pojedinačni žig (vidjeti stranicu 4. odluke Odjela za poništaje).

139 Među strankama je također nesporno da osporavani žig ne upotrebljava njegov nositelj, CNCM-a, koji nije uzajamna banka i koji stoga sam ne obavlja bankarske djelatnosti. Naime, intervenijent potvrđuje da osporavani žig upotrebljava više subjekata iz grupe Crédit Mutuel i stoga za javnost predstavlja znak prepoznavanja da pripada toj grupi.

140 Također nije sporno da su banke koje su dio grupe Crédit Mutuel i koje su upotrebljavale osporavani žig strukturirane uglavnom oko dviju autonomnih i konkurentskih grupa, Crédit Mutuel Arkéa i CM11-CIC, kao što to proizlazi iz točke 88. pobijane odluke, koje, kako bi istaknuli svoje proizvode i usluge kod svojih klijenata, upotrebljavaju osporavani žig s drugim žigovima ili povezuju s logotipima koji su im svojstveni.

141 Međutim, nije isključeno da joj takva zajednička uporaba pojedinačnog osporavanog žiga omogućuje stjecanje razlikovnog karaktera uporabom.

142 Naime, kao što to proizlazi iz točke 135. ove presude, u okviru ocjene stjecanja razlikovnog karaktera žiga uporabom nužno je da se ta uporaba provodi u skladu s glavnom funkcijom žiga. Što se tiče pojedinačnih žigova kao što je osporavani žig, ta glavna funkcija jamstvo je, potrošaču ili krajnjem korisniku, istovjetnosti podrijetla proizvoda ili usluge koje označava žig, što mu omogućuje razlikovanje tog proizvoda od proizvoda ili usluga drugoga podrijetla a da pritom ne dođe u moguću zabludu. Naime, kako bi žig mogao ostvarivati svoju ulogu bitnog elementa u sustavu nenarušenog tržišnog natjecanja koje se Ugovorom namjerava uspostaviti i održati, on mora jamčiti da su svi proizvodi ili usluge označeni tim žigom proizvedeni ili isporučeni pod nadzorom jednog poduzetnika koji je odgovoran za njihovu kakvoću (vidjeti presudu od 8. lipnja 2017., W. F. Gözze Frottierweberei i Gözze, C-689/15, EU:C:2017:434, t. 41. i navedenu sudsku praksu i od 7. lipnja 2018, Schmid/EUIPO – Landeskammer für Land- und Forstwirtschaft in Steiermark (Steirisches Kürbiskernöl), T-72/17, u žalbenom postupku, EU:T:2018:335, t. 44.).

143 Iz toga proizlazi da, kako bi se utvrdilo je li pojedinačni žig uporabom stekao razlikovni karakter nakon zajedničke uporabe, valja utvrditi jamči li on potrošačima da predmetni proizvodi ili usluge potječu od određenog poduzetnika, kojeg treba smatrati jedinim poduzetnikom pod čijim su nadzorom proizvedeni ili pruženi i kojem se može pripisati odgovornost za kvalitetu navedenih proizvoda ili usluga.

144 U ovom slučaju valja ispitati treba li intervenijenta, odnosno nositelja osporavanog žiga, smatrati „jedinim poduzetnikom" u smislu sudske prakse navedene u točki 142. ove presude, kao što to potonji intervenijent navodi, zbog pravnih i komercijalnih veza koje povezuju članove grupe Crédit Mutuel, tako da se na temelju veze između osporavanog žiga i proizvoda i usluga koje pružaju članovi te grupe može smatrati da je taj žig uporabom stekao razlikovni karakter.

145 U tom kontekstu važno je stoga utvrditi provodi li intervenijent nadzor nad proizvodima i uslugama koje su pružale banke koje su dio grupe Crédit Mutuel i koja stvarno upotrebljava taj žig, tako da potrošači percipiraju predmetne proizvode ili usluge kao da potječu od jednog poduzetnika kojem se može pripisati odgovornost za njihovu kvalitetu.

146 U tom pogledu valja istaknuti da je CNCM središnje tijelo grupe Crédit Mutuel. U skladu s člankom L.512-56 CMF-a, zaduženo je za predstavljanje kreditnih unija radi ostvarivanja njihovih prava i zajedničkih interesa, provođenje upravnog, tehničkog i financijskog nadzora nad organizacijom i upravljanje svakom kreditnom unijom, kao i za poduzimanje svih potrebnih mjera za dobro funkcioniranje uzajamnog kredita. Na temelju članka R.512-20 CMF-a, kreditne unije moraju se obvezati da će poštovati statute, unutarnje propise, upute i odluke CNCM-a. Kao što to proizlazi iz njegova statuta, CNCM djeluje kao udruženje.

147 U odgovoru na pisano pitanje Općeg suda, pri čemu podsjeća na zadaće koje ima kao središnje tijelo grupe Crédit Mutuel, intervenijent tvrdi da obavlja upravni, tehnički i financijski nadzor nad članovima mreže i da poduzima mjere koje su potrebne osobito kako bi se zajamčila likvidnost i solventnost svake unije koja pripada grupi.

148 Međutim, na temelju takvih okolnosti ne može se utvrditi da ono također provodi nadzor nad proizvodima i uslugama koje su pružale banke koje su dio grupe Crédit Mutuel u smislu sudske prakse navedene u točki 142. ove presude.

149 Suprotno onomu što tvrdi intervenijent, iako je grupa Crédit Mutuel jedini poduzetnik u smislu prava tržišnog natjecanja ili u smislu bonitetnih zahtjeva, kao što to proizlazi iz različitih odluka i akata koje su donijela europska i nacionalna tijela na koja se u tom pogledu poziva intervenijent, na temelju takvog utvrđenja samog po sebi ne može se zaključiti da je intervenijent kao središnje tijelo te grupe i jedini poduzetnik u smislu sudske prakse navedene u točki 142. ove presude. Naime, taj pojam ima autonoman sadržaj u pravu žigova Europske unije, kako ga se tumači u gore navedenoj sudskoj praksi, i ne smije se zamijeniti ili primijeniti po analogiji s pojmovima iz drugih područja prava Unije, kao što su pravo tržišnog natjecanja ili bonitetni nadzor kreditnih institucija.

150 Naime, primjenjivi kriteriji kako bi se utvrdilo postojanje grupe Crédit Mutuel u svrhu bonitetnog nadzora ili u svrhu primjene prava tržišnog natjecanja nisu isti kao oni koji se primjenjuju u svrhu utvrđivanja postojanja „jedinog poduzetnika" u smislu sudske prakse koja se odnosi na uporabu pojedinačnog žiga Europske unije u skladu s njegovom osnovnom funkcijom.

151 U tom potonjem slučaju jedini relevantan kriterij jest taj jamči li potrošačima uporaba osporavanog žiga za proizvode i usluge koje pružaju članovi grupe Crédit Mutuel da ti proizvodi i usluge potječu od jednog poduzetnika pod čijim se nadzorom pružaju navedeni proizvodi i usluge te kojem se, prema tome, može pripisati odgovornost za njihovu kvalitetu. Međutim, intervenijent nije utvrdio da je to bio slučaj u pogledu grupe Crédit Mutuel.

152 Argumenti koje je intervenijent istaknuo kako bi dokazao da on neizravno, ali nužno, provodi nadzor nad kvalitetom proizvoda i usluga bankovnih institucija koje su dio grupe Crédit Mutuel nisu uvjerljivi. Naime, on tvrdi da su financijska stabilnost, solventnost i likvidnost bankovnih institucija kvalitete koje potrošač traži od pouzdane banke. Budući da u tom pogledu provodi nadzor nad institucijama koje čine dio te grupe, on je zbog toga također odgovoran za kvalitetu proizvoda i usluga koje pružaju.

153 Međutim, na temelju odgovornosti za nadzor u bonitetnom smislu, čak i ako taj nadzor može imati učinak na percepciju klijenata banaka koje pripadaju grupi Crédit Mutuel time što pridonosi njihovu ugledu „pouzdanih banaka”, ne može se zaključiti da intervenijent također provodi nadzor nad proizvodima i uslugama koje pružaju potrošačima, tako da mu se može pripisati odgovornost za njihovu kvalitetu. Međutim, samo se na temelju potonjeg kriterija može zaključiti da pojedinačni osporavani žig čiji je nositelj intervenijent upućuje na to da proizvodi i usluge koje označava potječu od jednog poduzetnika, što mu omogućuje, time što jamči njihovo komercijalno podrijetlo, razlikovni karakter zbog toga što ga zajednički upotrebljavaju članovi grupe Crédit Mutuel.

154 Iz toga slijedi da, u ovom slučaju, pojedinačni osporavani žig nije bio upotrijebljen u skladu sa svojom osnovnom funkcijom oznake komercijalnog podrijetla proizvoda i usluga, kao da potječe od jednog poduzetnika pod čijim su nadzorom proizvedeni ili isporučeni i kojem se može pripisati odgovornost za njihovu kvalitetu, nego, kao što to u biti tvrde EUIPO i tužitelj, kao naznaka da proizvodi i usluge o kojima je riječ potječu od proizvođača ili pružatelja usluga koji pripada udruženju ili cjelini koja se sastoji od banaka povezanih s grupom Crédit Mutuel. Osim toga, intervenijent izričito tvrdi (vidjeti intervenijentove argumente navedene u točkama 122. do 127. ove presude) da je osporavani žig za relevantnu javnost znak prepoznavanja pripadnosti grupi Crédit Mutuel.

155 Međutim, na temelju takve uporabe osporavanog žiga kao oznake podrijetla proizvoda ili usluga jedne od banaka koje pripadaju grupi Crédit Mutuel može se, ovisno o slučaju, smatrati da zajednički žig ispunjava svoju funkciju oznake podrijetla. Naime, za razliku od pojedinačnog žiga, zajednički žig Europske unije ne označava proizvode ili usluge koji potječu od jednog poduzetnika, nego omogućuje, na temelju članka 74. Uredbe 2017/1001, da se utvrdi komercijalno podrijetlo proizvoda ili usluga koje označava jer potječu od članova udruge koja je nositelj tog žiga (vidjeti u tom smislu presude od 8. lipnja 2017., W. F. Gözze Frottierweberei i Gözze, C-689/15, EU:C:2017:434, t. 50. i od 20. rujna 2017., The Tea Board/EUIPO, C-673/15 P do C-676/15 P, EU:C:2017:702, t. 57.).

156 Inervenijentov argument prema kojem potrošač povezuje bankovne usluge koje se nude pod žigom Crédit Mutuel u grupi Crédit Mutuel time što ih na taj način razlikuje od onih drugog podrijetla, primjer je uporabe tog žiga kao zajedničkog žiga, a ne kao pojedinačnog žiga.

157 Međutim, kao što se to ističe u točki 138. ove presude, osporavani žig registriran je kao pojedinačni žig, a ne kao zajednički žig.

158 Budući da intervenijent nije dokazao da pojedinačni osporavani žig ispunjava osnovnu funkciju oznake komercijalnog podrijetla, odnosno da jamči da proizvodi i usluge koje on označava potječu od jednog poduzetnika pod čijim se nadzorom isporučuju i da mu se stoga može pripisati odgovornost za njihovu kvalitetu u smislu sudske prakse navedene u točki 142. ove presude, žalbeno vijeće pogrešno je zaključilo da je taj žig stekao razlikovni karakter jer su ga upotrebljavali članovi grupe Crédit Mutuel.

159 Taj zaključak potvrđuje činjenica, koju ističe tužitelj, da su u svrhu isticanja svojih proizvoda i usluga kod klijenata, Crédit Mutuel Arkéa i CM11-CIC, dvije autonomne i konkurentne skupine oko kojih su strukturirane uzajamne banke koje su dio udruženja čiji je intervenijent središnje tijelo, osim osporavanog žiga koristili različite žigove ili su taj žig povezivali s konkretnim logotipom kako bi naznačili komercijalno podrijetlo tih proizvoda i usluga kao da potječe od jedne ili druge grupe. Tu okolnost nije osporavao intervenijent, koji ipak smatra da nije relevantna jer se zbog postojanja žigova

svojstvenih za označavanje proizvoda i usluga koje nude tužitelj i CM11-CIC ne prestaje upotrebljavati „krovni žig” Crédit Mutuel, za koji se čini da ga intervenijent shvaća kao žig koji koriste sve banke koje pripadaju grupi Crédit Mutuel.

160 Međutim, kao što se to ističe u točki 154. ove presude i kao što tvrdi sam intervenijent, osporavani žig, čak i kad bi ga se trebalo razumjeti kao „krovni žig”, jest znak pripadnosti grupaciji i stoga u najboljem slučaju označava zajedničko podrijetlo proizvoda i usluga kao da potječu od grupe Crédit Mutuel.

161 Međutim, kao što to proizlazi iz sudske prakse navedene u točki 131. ove presude, pojedinačni osporavani žig mora sam po sebi moći relevantnoj javnosti označavati da proizvodi i usluge, u smislu sudske prakse navedene u točki 142. ove presude, potječu od jednog poduzetnika.

162 U tom kontekstu valja još istaknuti da je žalbeno vijeće u točki 97. pobijane odluke pogrešno smatralo da su ispitivanja javnog mnijenja koja je intervenijent podnio kao dokaz o stjecanju razlikovnog karaktera spornog žiga „nedvosmisleno” pokazala da relevantna javnost percipira osporavani žig kao da određuje bankovne proizvode i usluge kao da potječu od intervenijenta. Naime, iz tih ispitivanja proizlazi da ispitane osobe povezuju znak Crédit Mutuel s bankom ili, općenitije, financijskim tijelom, ili pak s bankovnim proizvodom kao što je zajam. Stoga takva ispitivanja mogu u najboljem slučaju dokazati da za relevantnu javnost znak Crédit Mutuel označava proizvode i usluge koji su obuhvaćeni bankarskim područjem ili bankarskim ili financijskim tijelom koje ih pruža. Osim toga, upravo se iz tog razloga smatralo da je osporavani žig opisan u odnosu na te proizvode i na te usluge povezane s bankarskim djelatnostima.

163 Činjenica koju je istaknuo intervenijent da je određeni postotak ispitanih osoba naveo da je čuo za „ime” Crédit Mutuel ni na koji način ne može dokazati da relevantna javnost povezuje sporni žig s intervenijentom, nego, u najboljem slučaju, da su upoznati s tim pojmom koji za njih upućuje na banku, financijsko tijelo ili bankovni proizvod.

164 Tužitelj svojim drugim argumentima ne dovodi u pitanje zaključak iz točke 158. ove presude.

165 Kao prvo, valja odbiti argument prema kojem nije potrebno da žig, kako bi uporabom stekao razlikovni karakter, upotrebljava njegov nositelj, nego je dovoljno da ga stvarno upotrebljavaju ovlaštene treće osobe, što je ovdje slučaj u pogledu osporavanog žiga.

166 Naime, sudska praksa na koju se u tom pogledu oslanja intervenijent odnosi se na dokaz o stvarnoj uporabi žiga uz odobrenje njegova nositelja, u smislu članka 18. stavka 2. Uredbe 2017/1001, s obzirom na to da za tu stvarnu uporabu stoga treba smatrati da je provodi nositelj. Međutim, valja utvrditi da ne postoji odredba slična onoj iz članka 18. stavka 2. Uredbe 2017/1001 u pogledu stjecanja razlikovnog karaktera žiga uporabom, tako da se ne može odmah smatrati da se na temelju toga što treća osoba upotrebljava žig uz odobrenje nositelja može utvrditi da je žig uporabom stekao razlikovni karakter.

167 Naime, iako je Sud priznao da su zahtjevi koji prevladavaju u pogledu provjere stvarne uporabe žiga u smislu članka 18. stavka 1. Uredbe 2017/1001 slični onima koji se odnose na stjecanje razlikovnog karaktera znaka radi njegove registracije, u smislu članka 7. stavka 3. te uredbe (presuda od 18. travnja 2013., Colloseum Holding, C-12/12, EU:C:2013:253, t. 34.), u tom pogledu nije uputio na zahtjeve koji proizlaze iz članka 18. stavka 2. navedene uredbe.

168 Prema tome, sudska praksa na koju se poziva intervenijent u pogledu primjene članka 18. stavka 2. Uredbe 2017/1001 nije relevantna u okviru primjene članka 7. stavka 3. te uredbe.

169 Kao drugo, na temelju intervenijentova argumenta prema kojem, čak i kada naziv trgovačkog društva ili trgovački naziv sam po sebi nema za cilj razlikovanje proizvoda ili usluga, takav naziv trgovačkog društva može se upotrebljavati „za proizvode i usluge” kada treća osoba upotrebljava navedeni znak na

način da se uspostavlja veza između znaka koji čini naziv trgovačkog društva ili trgovački naziv i proizvoda koji se stavljaju na tržište ili usluga koje pružaju treće osobe (presuda od 11. rujna 2007., Céline, C-17/06, EU:C:2007:497, t. 21. do 23.), ne može se utvrditi da osporavani žig označava nositelja kao da od njega potječu predmetni proizvodi i usluge. Naime, kao što je žalbeno vijeće istaknulo u točki 117. pobijane odluke, nositelj žiga jest intervenijent, čiji naziv trgovačkog društva glasi „Confédération nationale du Crédit mutuel”. Osporavani žig stoga ne odgovara njegovu nazivu trgovačkog društva.

170 S obzirom na sva prethodna razmatranja, valja prihvatiti drugi i treći tužbeni razlog te djelomično poništiti pobijanu odluku u dijelu u kojem je žalbeno vijeće zaključilo da je osporavani žig uporabom stekao razlikovni karakter za proizvode i usluge iz prve kategorije o odnosu na koje je opisan i nerazlikovan a da nije potrebno ispitati druge prigovore koje je tužitelj istaknuo kako bi osporavao ocjenu žalbenog vijeća u pogledu uporabom stečenog razlikovnog karaktera osporavanog žiga.

Troškovi

171 U skladu s člankom 134. stavkom 1. Poslovnika, stranka koja ne uspije u postupku dužna je, na zahtjev protivne stranke, snositi troškove. U skladu s člankom 134. stavkom 2. Poslovnika, ako više stranaka ne uspije u postupku, Opći sud odlučuje o podjeli troškova. U skladu s člankom 134. stavkom 3. Poslovnika, ako stranke djelomično uspiju u svojim zahtjevima, svaka stranka snosi vlastite troškove. Međutim, ako se to čini opravdanim u danim okolnostima, Opći sud može odlučiti da, osim vlastitih troškova, jedna stranka snosi i dio troškova druge stranke.

172 U ovom slučaju tužitelj je zatražio da se EUIPO-u i intervenijentu naloži snošenje troškova. EUIPO je zatražio da se tužitelju i intervenijentu naloži snošenje troškova. Intervenijent je zatražio da se tužitelju naloži snošenje troškova.

173 U tim okolnostima i s obzirom na činjenicu da su tužitelj, EUIPO i intervenijent djelomično uspjeli u svojim zahtjevima, valja odlučiti da će od troškova tužbe tužitelj snositi jednu trećinu vlastitih troškova i jednu trećinu troškova EUIPO-a i intervenijenta te da će EUIPO snositi dvije trećine vlastitih troškova i dvije trećine tužiteljevih troškova, a intervenijent će snositi dvije trećine vlastitih troškova. Intervenijent će snositi troškove povezane s protutužbom.

Slijedom navedenog,

OPĆI SUD (drugo vijeće)

proglašava i presuđuje:

1. **Odluka petog žalbenog vijeća Ureda Europske unije za intelektualno vlasništvo (EUIPO) od 8. studenoga 2017. (predmet R 1724/2016-5) poništava se u dijelu u kojem se zaključilo da je osporavani žig uporabom stekao razlikovni karakter za proizvode i usluge u odnosu na koje je bio opisan, a ne razlikovan.**

2. **U preostalom dijelu tužba se odbija.**

3. **Protutužba se odbija.**

4. **Društvu Crédit Mutuel Arkéa nalaže se snošenje jedne trećine vlastitih troškova i jedne trećine troškova EUIPO-a i Confédération nationale du Crédit mutuel povezanih s tužbom.**

5. **EUIPO-u se nalaže snošenje dvije trećine vlastitih troškova i dvije trećine tužiteljevih troškova povezanih s tužbom.**

6. Confédération nationale du Crédit mutuel nalaže se snošenje dvije trećine vlastitih troškova povezanih s tužbom, kao i troškova povezanih s protutužbom.

Prek Buttigieg Berke

Objavljeno na javnoj raspravi u Luxembourgu 24. rujna 2019.

Potpisi